

PO STOPÁCH PRVOREPUBLIKOVÉ ARCHITEKTURY

S ARCHITEKTEM A STAVITELEM OTTO REICHNEREM

Seznamte se s významným opavským architektem Otto Reichnerem.

Bude vám vyprávět jak o svých nejvýznamnějších stavbách, tak stavbách svých kolegů, jež vznikly převážně v centru Opavy v období tzv. první republiky, tedy v čase od vzniku Československa v roce 1918 až do přijetí Mnichovské dohody roku 1938.

„Narodil jsem se v Opavě 31. srpna roku 1888 do židovské rodiny a rodiče mi dali tenkrát poměrně rozšířené jméno Otto. Mým mateřským jazykem byla němčina. Vystudoval jsem techniku ve Vídni, pak jsem také působil a pracoval v ateliérech v Berlíně a Hamburku. Mou tvorbu ovlivnil především architekt Adolf Loos, který mě inspiroval svou střídmostí návrhů, pozorností k členění prostor a užíváním kvalitních, a tím i trvanlivých stavebních materiálů. Po získání zkušeností v oboru jsem si v Opavě založil vlastní ateliér, který zažil svůj největší věhlas ve 20.–30. letech minulého století. Náš ateliér spolupracoval na krásných projektech a v Opavě se nám podařilo postavit několik významných staveb.“

Co to vlastně Questing je?

Jedná se o hru, která k nám přišla ze Spojených států. Pomocí nápověd a mapy jste vedeni trasou skýtající mnoho zajímavostí a na jednotlivých zastaveních také naleznete odpověď na otázky položené níže. Questing je příležitostí k příjemné procházce spojené s malou dávkou soutěživosti a velkou dávkou zvědavosti. Proto již dále neváhejte a vyrazte na cestu poznání, na cestu centrem historického města Opavy.

Výchozí místo:

Turistické informační centrum Opava, Horní náměstí 67, Opava

Časová náročnost: 90–120 minut

Cílová skupina: vhodné pro rodiny s dětmi (věk 10+), skupiny dětí, mládeže i dospělých

Co budete potřebovat: obyčejnou tužku a papír (popř. podložku a strouhátko)

1

BÝVALÝ BYTOVÝ DŮM S KAVÁRNOU NIEDERMAYER

Horní náměstí 67

Naši procházku zahájíme na Horním náměstí, jemuž stále dominuje opavská radnice zvaná Hláska. Zde jsme v místě původních historických domů postavili ve 30. letech minulého století třípatrovou novostavbu s kavárnou a terasou obrácenou směrem do náměstí. Zakázka to byla pro kavárníka Niedermayera. Říkalo se tenkrát, že o místo barokního domu za městskou věží měl údajně zájem i samotný Baťa, který tam chtěl vybudovat jednu ze svých prosklených věží.

2

BÝVALÝ OBCHODNÍ DŮM HERMANN & VOGEL

Lazebnická 3

Ve vnitrobloku domů si můžeme prohlédnout obchodní dům, který si zachoval ještě mnoho ze své krásy. Postavil jej můj kolega Erich Geldner, syn opavského stavitele Aloise Geldnera, v roce 1930. Investory byli obchodníci s galanteriím zbožím Erwin Hermann a Otto Vogel. Firma dobře prosperovala již od roku 1910, přestála obě světové války, ale zanikla při znárodnění majetku v roce 1948. To bylo veliké neštěstí. Doslechl jsem se ale, že roku 2010 bylo jméno firmy opět obnoveno díky vnukovi jednoho z původních majitelů.

3

BÝVALÝ OBCHODNÍ DŮM HUPPERT

Růžová 3

Nedaleko stojí nárožní dům obchodníka Hupperta, jemuž jsme v roce 1934, k 25letému výročí firmy, zrealizovali přístavbu s prosklenou halou, schodištěm a sklady do dvora. Fasáda domu i po letech vypadá čistě a elegantně!

4

BÝVALÁ BUDOVA HLAVNÍ POŠTY

Masarykova třída 22

Plynule můžeme přejít k dnes již bývalé budově hlavní pošty. Na tomto místě stávala v polovině 18. století malá kasárna, proměněná později na špitál. Pokud si dobře vzpomínám, tak srostlíci poměrně zanedbaných domů přestavěl brněnský architekt Miloslav Kopriva v letech 1927–1929.

Jak se německy řekne „pošta“?

		15		

5

BÝVALÁ DRECHSLEROVA TISKÁRNA

sady Svobody 4

Vydejme se nyní vstříc soše Opavy stojící v kašně v parku pod Ptačím vrchem. Nedaleko najdeme další krásnou a stále moderní stavbu mého kolegy Ericha Geldnera. Jedná se o objekt bývalé tiskárny z roku 1930. Tento třípodlažní jednoduchý hranol se střešní terasou a pravidelně rozmístěnými okny splňuje definici funkce a estetiky. K dalšímu z domů doporučuji jít známým prstencem parků, kterým je Opava typická, ve stínu vzrostlých stromů.

6

BÝVALÝ BYTOVÝ DŮM ZVĚROLÉKAŘE ALOISE TRABISCHE

Zacpalova 7

Došli jsme až k řadovému bytovému domu. Tento poměrně nenápadný objekt jsme pro investora realizovali v letech 1931–1933. Byla to radost. Do strohých fasád jsme umístili půlkruhový schodišťový arkýř, směrem do dvora pak patrové lodžie. Nájemníci si bydlení v domě velmi chválili.

Jak se jmenuje ulice, do které arkýř vytváří pohledovou osu?

2		12		3	9		7	

7

BÝVALÁ TOVÁRNA NA CUKROVINKY FIRMY FIEDOR

Olomoucká 8

Pokud se zabýváme architekturou první třetiny 20. století, nemůžeme vynechat zcela výjimečnou stavbu mého dalšího kolegy a krnovského architekta Oskara Witteka. Průmyslový objekt s hladkými fasádami obloženými travertinem byl postaven roku 1932 jako továrna na cukrovinky obchodníka Theodora Fiedora. Jak jsem zjistil, tradici výroby cukroviček Opava udržela a jsem tomu rád.

Jak se jmenuje dodnes prodávaná sladká laskomina, pojmenovaná podle zakladatele firmy?

1		6						4

8

BÝVALÝ OBCHODNÍ DŮM BREDÁ & WEINSTEIN

náměstí Republiky

Přiblížením zpět do centra města procházíme okolo majestátního pětipatrového objektu bývalého obchodního domu Breda & Weinstein, jehož stavbu jsem vedl v letech 1927–1929. Toto moderní obchodní centrum vzniklo jako přestavba dvou budov podle návrhu špičkového krnovského architekta Leopolda Bauera. Fasády jsou pravidelně členěny obdélnými okny a v horní části jsou ukončeny lunetovými římsami.

V posledním patře se nenachází obdélná okna, ale okna jiného tvaru. O jaký tvar se jedná?

			14

9

BÝVALÝ OBCHODNÍ A BYTOVÝ DŮM MANDEL

Na Valech 6–8

Nedaleko na nároží stojí bývalý Mandlův obytný a obchodní dům. Jeho přestavbu jsme realizovali v letech 1934–1936. Vidím, že přízemí stále slouží obchodům a je tu poměrně živo.

Jak se nazývá soustava obchodů umístěných na jednom místě?

								5	8		

10

BÝVALÝ BYTOVÝ DŮM ZAMĚSTNANCŮ SPOŘITELNY

Horní náměstí 24

Poněkud opatrnější jsme byli při dostavbě Městské spořitelny realizované v letech 1937–1939. Museli jsme se vhodně vypořádat s historickými objekty v sousedství, a proto nakonec vznikl jednoduchý kubus s rastrem čtvercových oken a střízlivě volenou výzdobou fasád. Reliéf nad průjezdem s motivy spořivosti je dílem slezského sochaře Josefa Obetha.

Co drží v ruce postava umístěná v reliéfu nejvíce napravo?

	10			11	

11

MĚNÍRNA ELEKTRICKÉHO PROUDU

Rybí trh

Místo, které mám v Opavě moc rád, je Rybí trh, vždycky tu byla taková tajuplná atmosféra! Projdeme jím směrem k faře, kde ve dvorním traktu najdeme zvláštní stavbu podobnou garáži. Jedná se o měnírnu elektrického proudu, kterou postavil již tolik zmiňovaný Erich Geldner v roce 1931. Budova byla postavena po rozšíření sítě městské dráhy a jak jsem se dozvěděl, skrývá stále kompletní zařízení rtuťových měničů z let 1904–1905. Měniče byly na toto místo přesunuty z městské elektrárny v souvislosti s rozšiřováním linek městské tramvajové dráhy a sloužily až do roku 1985.

Jak se jmenuje dopravní prostředek jezdící centrem města po kolejích, pro který měnírna sloužila?

				13			

12

NÁJEMNÍ DŮM FRANTIŠKA HAVLICKÉHO S KAVÁRNOU ORIENT

Hrnčířská 2

Naším posledním zastavením bude roh ulice Ostrožné a Hrnčířské. Zde, na místě starého paláce, nechal český knihkupec František Havlíček postavit v letech 1926–1928 pětipatrový nájemní dům se dvěma zvýšenými patry pro obchod. Kolem knih v přízemí se procházelo do proslulé kavárny Orient v prvním patře. Po 2. světové válce byl dům upraven na byty a v přízemí vznikl bufet, kavárna zůstala zachována. V 90. letech minulého století byl pak objekt upraven pro potřeby banky, již slouží dodnes. Je krásné se dívat na pásová okna a elegantní balkony ovijící celé nároží.

Kromě navštívených staveb musím zmínit ještě další, na které se již s vámi nevydám, ale stojí rozhodně za pozornost. V letech 1929–1931 jsem realizoval **areál opavských městských lázní v blízkosti Městských sadů na Jaselské ulici**. Podařilo se nám vytvořit působivou sportovní krajinu světla a zdraví, jak jsme ji tenkrát označili. Poněkud kuriózním oživením plaveckého bazénu je Obethova socha vodníka. Horní patro teras sloužilo již od prvopočátku pro opalování bez plavek, bylo vyhrazeno pro tzv. naturisty. Jsem rád, že areál stále funguje a že byl před nedávnem téměř pietně rekonstruován.

Další mou stavbou je vila strojního inženýra **Bruno Vogela**, který byl náročným zákazníkem. Svůj dům chtěl postavit v tenkrát právě vznikající nové městské čtvrti na Kylešovském kopci na Gudrichově ulici. Zde si koupil poměrně velkou parcelu, která i po stavbě domu v roce 1939 poskytovala rodině dostatečné soukromí. Investor si přál obydlí s jednoduše pojatými fasádami, avšak prostorným a luxusním interiérem. Když se na jeho dům podívám dnes, stále vidím náš původní stavební záměr uzpůsobený náročným požadavkům rodiny s vazbou do zahrady. V současné době zde sídlí meteorologický ústav.

V letech 1932–1933 realizoval náš ateliér krásnou zakázku dvou sousedících **domů bratrů Ericha a Augusta Lassmannových**. Místem byl opět Kylešovský kopec, i když jeho jiná část. Opět šlo o náročné zákazníky, ale dílo se vydařilo dle jejich přání. Domy stojí na nároží ulic Tyršova a Rooseveltova a v jednom z nich sídlí policie.

Název moderního architektonického slohu, ve kterém byly všechny domy postaveny, vychází z jeho konceptu, který říká: „Forma následuje funkci.“ Ve 20. a 30. letech 20. století byl tento sloh vedoucím architektonickým slohem i v Československu a svými realizacemi v meziválečném období přiřadil československou architekturu k evropskému vrcholu, což můžeme ocenit i na opavských stavbách. Pro domy stavěné v tomto období je typická účelnost a jednoduše, a to při použití převážně nových materiálů (např. skla, železa nebo betonu). Název tohoto slohu se dozvíte po správném vyluštění tajenky:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	